Aan het Instituut Mijnbouwschade Groningen
t.a.v. de heer S.C.J.J. Kortmann
Cascadeplein 10
9726 AD GRONINGEN

Datum	:	13 april 2021
Documentnr.	:	2021-035275
Dossiernummer	:	K13563
Behandeld door	:	A.C. Roggen
Telefoonnr.	:	(050) 3164872
Antwoord op	:	Uw brief van 1 maart 2021
Bijlage	:	
Onderwerp	:	Bovenregionale reactie op rapport diepe bodemdaling TNO/TU Delft

Geachte heer Kortmann,

Op 1 maart 2021 heeft u bestuurders in Groningen en Drenthe het rapport van TNO/TU Delft "Schade aan gebouwen door diepe bodemdaling en -stijging" aangeboden en hen, als vertegenwoordigers van het aardbevingsgebied, gevraagd om een reactie.

Omdat de mogelijke effecten van het rapport verder reiken dan alleen het aardbevingsgebied hebben de bestuurders ook de overheden uit de randen van het Groningenveld en de ondergrondse gasopslag Norg betrokken bij een reactie op het rapport.

Dit heeft er toe geleid dat u op 8 april jl. door de bestuurders Staghouwer, Beukema, Stelpstra en Smid geïnformeerd bent over de reactie van de Groninger en Noord-Drentse overheden op het rapport. Hierbij geven wij onze reactie ook schriftelijk.

Deze reactie geven wij u ook namens de colleges van de gemeenten Groningen, Midden-Groningen, Het Hogeland, Eemsdelta, Oldambt, Pekela, Veendam, Westerkwartier, Noordenveld, Aa en Hunze, Tynaarlo, Gedeputeerde Staten van Drenthe en het bestuur van de Veiligheidsregio Groningen.

Aanleiding, uitkomst en direct gevolg van het onderzoek

Bij de opname van verschillende schademeldingen is bij u twijfel ontstaan of diepe bodemdaling en –stijging de oorzaak kan zijn van schade aan gebouwen in twee gebieden die zich bevinden in zuidoost Groningen en noordwest Drenthe. U heeft TNO en TU Delft daarom opdracht gegeven dit te onderzoeken. In afwachting van de uitkomsten van dit onderzoek heeft u toen de afhandeling van circa 1450 schade-aanvragen per direct opgeschort. Dit heeft er toe geleid dat een deel van de bewoners wel schade toegekend heeft gekregen en een ander deel voor dezelfde schade geen vergoeding heeft gekregen. Hiermee is ongelijkheid onder de inwoners gecreëerd.

Uit het onderzoek blijkt nu dat diepe bodemdaling en –stijging niet de oorzaak kan zijn of kan zijn geweest voor schade aan gebouwen in deze gebieden.

Bijkomende gebeurtenissen en maatschappelijke effecten daarvan

Op 30 maart jl. is de omgeving van Veendam, één van de onderzoeksgebieden van het onderzoek naar diepe bodemdaling, getroffen door een aardbeving van 1,5 op de schaal van Richter die is toegeschreven aan gaswinning uit het Annerveense veld.

Een dag later op 31 maart jl. heeft u bekend gemaakt dat u de behandeling van circa 1500 schade-aanvragen in onder meer ditzelfde gebied opschort, omdat de adviesrapporten voor deze aanvragen te veel vragen oproepen. Ze wijken teveel af van beoordelingen van adressen in de buurt. U ziet een toename in het aantal afwijzende adviezen zonder duidelijke verklaring en wilt dit nader analyseren.

U heeft voorts ook nadere adviezen gevraagd over zettingsschade door bevingen en schade aan mestkelders. U wilt alle rapporten eind april in samenhang met elkaar wegen.

Ook op 31 maart bericht RTV Noord dat NAM vindt dat het bedrijf teveel moet betalen aan de afhandeling van schade. Er zouden ten onrechte duizenden schades aan aardbevingen worden toegeschreven. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat houdt volgens het bericht rekening met een dreigend juridisch steekspel.

Een steekspel dat mogelijk, naar verwachting, al van start is gegaan tussen NAM en de Staat, omdat beide partijen het ook niet eens kunnen worden over de vergoeding aan NAM voor het veranderde gebruik van de ondergrondse gasopslag Norg in het Norg-akkoord. Ze leggen hun geschil nu voor aan de arbitrage.

De combinatie van bovenstaande gebeurtenissen zijn reden voor ons tot grote zorg. De zorg dat onze inwoners weer de dupe worden van juridische procedures en strijd om geld.

Relatie tot andere onderzoeken

Naast bovengenoemde maatschappelijke effecten hechten wij er aan ook nog een aantal andere punten naar voren te brengen.

Beperkte opdracht

Zoals de onderzoekers van TNO/TU Delft zelf opmerken in hun rapport was de opdracht beperkt tot de *directe* effecten van *diepe bodemdaling*. Andere oorzaken en indirecte effecten zijn niet door hen onderzocht. Er wordt ook niet ingegaan op andere oorzaken van schade dan door aardbevingen door mijnbouwactiviteiten.
Terwijl de onderzoekers aangeven dat het slechts een beperkte onderzoeksopdracht was, waarbij helemaal niet is uitgesloten dat schade redelijkerwijs het gevolg kan zijn van bodembeweging door gaswinning, heeft u de behandeling van aanvragen toch opgeschort. Di veroorzaakt onnodige onrust.

Onderzoek TU Delft in 2018

In 2018 heeft TU Delft ook al een onderzoek gedaan naar bouwkundige schade. Dit onderzoek is toen gedaan in opdracht van de NCG. In dat rapport is ook al de conclusie getrokken dat diepe bodemdaling geen rol speelt bij het ontstaan van schade door zettingen in de onderzochte gevallen. In dat rapport wordt echter de aanbeveling gedaan om de complexe wisselwerking tussen grondwaterstanden, bodemdaling en bevingen en effecten hiervan op bodem en gebouwen te onderzoeken. Volgens de onderzoekers moet er aandacht zijn voor zogenaamde triggerwerking. Dat wil zeggen dat een relatief kleine trilling, bijvoorbeeld door een aardbeving, de trigger kan zijn voor grotere schade doordat een bouwdeel van een gebouw al spanning bevat door een andere belasting.

Het nu voorliggende rapport van TNO/TU Delft kijkt niet naar bodembeweging door aardbevingen, grondwaterstanden, wisselwerkingen in de bodem en mogelijke triggereffecten. Het kijkt ook niet naar cumulatie van effecten door gaswinning uit kleine velden of zoutwinning. Het kijkt alleen naar de diepe bodemdaling en -

stijging. Het onderzoek van TNO/TU Delft wijst geen uitsluitende andere oorzaak aan die aantoonbaar en evident de schade veroorzaakt of heeft veroorzaakt.

Onderzoek panel van deskundigen in 2019
In 2019 is in opdracht van uw voorloper, de TCMG, ook al een opdracht aan een panel van deskundigen gegeven speciaal voor schades in de twee opnieuw onderzochte gebieden. Het panel oordeelde dat ook daar niet kon worden uitgesloten dat er door diepe bodemdaling en -stijging schade kan (zijn) ontstaan. Op grond van deze uitspraken is daarna door de TCMG ook in de twee gebieden het wettelijk bewijsvermoeden toegepast. Zodoende werd er tussen januari 2019 en de zomer van 2020 bij circa 700 adressen schadevergoeding toegekend, met een gemiddelde vergoeding van circa 10.500 euro. Echter toen onafhankelijke deskundigen van expertisebureaus die de schade opnamen aangaven dat de schade niet door diepe bodemdaling of - stijging kon komen, heeft u de schade-afhandeling opgeschort en TNO en TU Delft opdracht tot het voorliggende onderzoek gegeven. Eigenlijk kan gesteld worden dat het oordeel van het panel van deskundigen uit 2019 door deskundigen van expertisebureaus in twijfel getrokken is en u hierop heeft geacteerd. Dit roept de vraag op met welke opdracht schadedeskundigen hun werk doen. En het roept ook de vraag op in hoeverre het noodzakelijk is om steeds opnieuw onderzoek te doen. Nieuwe onderzoeken leiden tot steeds nieuwe resultaten op grond waarvan regels worden gewijzigd. Inwoners verliezen hierdoor hun houvast en vertrouwen in de overheid.

Onze conclusie is dat (nadere) onderzoeken geen definitief uitsluitsel geven, maar wel veel onrust bij de inwoners veroorzaken. Zeker door het effect ervan. Schadeaanvragen blijven immers weer langdurig liggen en er ontstaat een periode van onzekerheid. Er ontstaat een beeld dat schade onterecht wordt geclaimd. NAM zegt dat met zoveel woorden. Dat vinden wij niet overeenkomen met het doel waarvoor u, als IMG, in het leven bent geroepen.

Zet belangen van de inwoners centraal

Inwoners zijn in de loop van de tijd steeds tegen dezelfde problemen aangelopen bij hun schadeclaims. Zij moesten lang wachten, kregen onrechtvaardige uitslagen, hadden het gevoel niet te zijn gehoord en werden geconfronteerd met de complexe beoordeling van hun schades. Dat was zo toen NAM de schademeldingen behandelde en ook toen CVW dat deed. Met de komst van het IMG is de weg ingeslagen om het vertrouwen bij de inwoners te herstellen. We weten uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (Gronings Perspectief) dat langdurig wachten op beslissingen over schade (en versterking) en de onzekerheid die dat met zich meebrengt tot gezondheidsklachten heeft geleid en nog kan leiden. Daarbij gaat het om een hele grote groep inwoners.

Het omkeren van de wettelijke bewijslast en het behandelen van schade-aanvragen door de overheid moesten hier verandering in aanbrengen.

Op 10 maart 2021 heeft de Raad van State uitspraak gedaan over uitbreiding van de opslag in Norg. In zijn besluit erkent de minister van EZK dat er kans is op schade door de opslag in Norg. In de uitspraak van de Raad van State wordt de minister in het gelijk gesteld en stelt de rechter ten aanzien van de schade dat de minister zich in redelijkheid op het standpunt heeft kunnen stellen dat het schaderisico als gevolg van het verruimde drukbereik aanvaardbaar is. Als er schade is, zijn er schadevergoedingsregelingen waar inwoners een beroep op kunnen doen. Zij kunnen NAM aansprakelijk stellen of een aanvraag bij de IMG indienen. Daarmee zijn er volgens de Raad van State adequate schadevergoedingsregelingen.

Op dit moment is echter onze conclusie dat inwoners toch nog steeds of weer worden geconfronteerd met lange wachttijden, onzekerheid, complexe beoordelingen en juridisering van de problemen. Zij lijken wederom tussen wal en schip te raken.

Inwoners hebben schade geleden en worden nu geconfronteerd met technisch en juridisch uitpluizen van onderdelen van mogelijke schade-oorzaken. Dat is naar ons idee niet wat de Raad van State bedoelde met

adequate schadevergoedingsregelingen. Voor de inwoners in de twee onderzochte gebieden geldt dat zij ook nog onder de effecten van andere mijnbouwactiviteiten vallen en daarmee ook onder het regime van de Commissie Mijnbouwschade. De schade zelf vermeldt er niet bij wat, wanneer, waardoor het is ontstaan en of de ene mijnbouwactiviteit of de andere deze heeft veroorzaakt. Maar bij het beoordelen van de schade lijkt het nog steeds van belang te zijn dat dit komt vast te staan, terwijl het wettelijk bewijsvermoeden dit nu juist moet voorkomen.

Zolang het Kabinet nog bezig is met een afbouwtraject voor de winning van het Groningenveld is het belangrijk dat er een vertrouwenwekkende schade-afhandeling is voor onze inwoners. Ook na de sluiting van het Groningenveld zal er nog jaren sprake zijn van seismische risico's en daarmee kans zijn op schade. Het is naar onze mening de taak van de overheid, door de instelling van het IMG en secundair de Commissie Mijnbouwschade, om schade op een rechtvaardige wijze af te handelen en te vermijden dat de bewijslast weer bij inwoners komt te liggen. Rechtvaardige afhandeling heeft zowel betrekking op de inhoudelijke beoordeling als op het proces. Rechtvaardige schadeafhandeling en de menselijke maat zijn twee van onze pijlers waar schadeafhandeling aan moet voldoen. Wij roepen u op deze in acht te houden.

Daarom dringen wij er concreet bij u op aan om de behandeling van de schadeaanvragen weer op te pakken en te beoordelen in het voordeel van inwoners.

Verder vragen wij u onnodige onrust te voorkomen en te werken aan het herstel van vertrouwen.

Onze oproep aan u is daarom:
"*Blijf bij het uitgangspunt van ruimhartige rechtvaardige schade-afhandeling en het vermijden van bewijslast voor onze inwoners, veroorzaak geen onnodige onrust en zorg dat het vertrouwen wordt hersteld. Volg de vastgestelde kaders voor de schade-afhandeling en initieer geen nieuwe onderzoeken naar onderwerpen waar al uitspraken over zijn gedaan"*

Wij vertrouwen er op u langs deze weg voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.